

At skabe sit liv på ny!

Af Bent Rasmussen

MARTIN PETERSEN er født i 1950 i København, voksede op i Lyngby og flyttede som 15-årig sammen med sin familie til Århus. Han blev student i 1969 og blev lærer fra Marselisborg Seminarium i 1976, og næsten siden har han arbejdet som lærer i Århus, dels på Lystrup Skole og en kort årrække på Århus Tekniske Skole. Fra 1998 har han udelukkende koncentreret sig om at skrive.

Det har været meget igangsættende for Martin Petersen at arbejde med teater og revyer, og især Århus Lærerforenings revyer har været en god "skriveskole", fortæller han.

DEBUT

Martin Petersen debuterede i 1987 med digtsamlingen "Gennemblæst" (Thykjærs Forlag), og romandebuten fandt sted to år senere med en læselet-bog for større børn, "Cola-brus og vingesus" (CDR-Forlag, 1989). Året efter kom romanen "Langt over grænsen" (Borgen), hvor 16-årige Sune beretter om sin dramatiske sommerferie i Italien. Først i 1995 kom den tredje roman, "Kassio den tungeløse" (Høst). Martin Petersen fortsatte i de historiske baner med romanen "Manden med sækken" (Hovedland, 1996) med hovedpersonen Anton - smed og tyv - hvis skæbne næsten var forudbestemt til at gå ad gale veje - også da han prøvede lykken i Amerika i

begyndelsen af 1900-tallet. Samme år - 1996 - kom "Password Manitoba" (Høst), hvor den 20-årige Trine går med i en revolutionær gruppe, der skal gennemføre en tilsyneladende enkel bortførelse og pengeafpresning, men alt går ikke helt efter planen. I "Malenes forklaring" (Høst, 1997) er hovedpersonen den 21-årige Malene, der p.g.a. nogle voldsomme og dramatiske begivenheder sidder i Kroatien som frivillig og skriver - og prøver at forstå - hvad der i virkelighe-

den skete med forholdet til Ib.

"Flyvekatten" (Høst, 1998) handler om den 12-årige Dina, der er spærret inde i børnelejren "Haven" på "Den store ø". Via internettet kommer den jævnaldrende Kristoffer i kontakt med hende og kan måske hjælpe hende. I 1999 udkom "Med ilden i ryggen" (Høst). Romanen handler om den 12-årige Klaus, som under 2. verdenskrig må flygte fra det østlige Tyskland til Danmark, og han må

Største grad af medleven!

" Vores bevidsthed bliver udviklet på et fundament af erfaring og fortælling. Mange erfaringer bliver med tiden fortællinger, og fortællinger kan være så stærke, at vi næsten oplever dem som erfaringer. Fortællingen belyser erfaringen, og sammen udgør de det tankestof, vi bruger, når vi planlægger fremtiden. Bogen er måske den fortælleform, der tillader publikum den største grad af medleven. Med bogen i hånden danner man sine egne billeder, og hvis en bog lykkes, har læseren mulighed for at gøre forfatterens fortælling til sin egen fortælling..." "

(Martin Petersen på www.hoest.dk/petersen.html)

sammen med tusinder af andre tyske flygtninge forlode landet igen i november 1946. En fornem og yderst aktuelt vinklet roman, som Martin Petersen modtog Kulturministeriets Børnebogspris 1999 for. Seneste opus fra Martin Petersen er romanen "Adams fest" (Høst & Søn, 2000). Det er de to seneste romaner, som nu gør ham til den 24. modtager af Danmarks Skolebibliotekarforenings Børnebogspris.

Hvad er din inspiration til "Adams fest"?

"Jeg blev inspireret og fascineret af nogle historier, jeg læste om Berlin

1945, men det, der pludseligt trak af sted med mig, var en historie om nogle unge menneskers tilværelse i det vakuum, der opstod efter krigens afslutning. Jeg har også fået inspiration fra unge mennesker fra Sarajevo, som jeg mødte i Kroatien. Mange på min alder ser ødelagte tyske byer for sig, når man taler om krig og ødelæggelse, mens nutidens unge ser jugoslaviske byer. En tredje inspiration har været skabelsesberetningen, en myte, man genopdager flere gange i sit liv. Man skal bygge noget nyt op helt fra bunden, en oplevelse, jeg har haft flere gange i min tilværelse. I "Adams fest" handler det så at sige

om at skabe sit liv på ny, en slags skabelsesberetning fra punkt nul, men det var faktisk en umulig opgave, for Adams søgen efter det, der var før, sneg sig gang på gang ind. Man bliver bevidst – det blev Adam og Eva også i forbindelse med opdagelsen af kundskabens træ. Adam prøver hele tiden at huske, så jeg måtte konstatere, at det ikke kunne lade sig gøre at starte fra det "nøgne" punkt nul! Der er i øvrigt en karakteristisk forskel på Adams og pigen Sandras forhold til det, der var før. Adam prøver at huske, mens Sandra stræber efter at glemme alle de barske oplevelser, hun har været igennem."

Mange af dine bøger handler om identitet?

“Det har jeg tænkt meget over, siden du i telefonen for talte, at du gerne ville snakke om identitet, men ”hvem er jeg?” er jo helt grundlæggende et interessant spørgsmål. Adams og Evas oplevelse med kundskabens træ er vel et symbol på, at man som menneske konstant udforsker. Mange unge udforsker konstant. Det er vigtigt at kende sin egen psykologi i dag, og mange mennesker er utrolig optaget af at finde frem til deres identitet. Adam lever i ”No Man’s City”, hvor det helt grundlæggende handler om at overleve. Min research har - som nævnt tidligere - været meget centreret om Berlin efter krigens afslutning i 1945, hvor fra der findes masser af beskrivelser. Jeg har f.eks. læst en erindringsbog af en ung kvinde, og fra den fik jeg inspiration til en scene i ”Adams fest”. Nogle mennesker ser en okse, går på den, jager den og skyder den – og kommer nærmest op at slås om byttet. Så stærk er overlevelsestrangen!

I ”Adams fest” er der indbygget

et menneskeligt drama, en konflikt, som man på en måde gennemspiller inde i sit eget hoved, når man skriver. Man vil gerne have oplevelsen med, fascinationen, man lever sig ind i historien i en overraskende grad. Krig sætter mennesket på prøver - næsten som når man spiller et computerspil - og på en eller anden mærkelig måde har mennesker et behov for at gennemspille liv-død-temaet.

Min generation ser med andre briller. Mine forældre har oplevet krigen, jeg har ikke, og man tænker: Kan det, de fortæller, virkelig passe? Man får lyst til at grave sig ned i problematikkerne.

Historieskrivningen har indtil for ganske få år siden været på sejr-herrernes betingelser, men historien er på vej til at blive skrevet på en anden måde nu, kritisk på en ny måde! Det er påfaldende med den store interesse for tyskerpigerne, der sættes spørgsmålstegn ved sabotagens værdi, ved stikkerlikvideringer, osv. Det er er ømme emner. Peter Øvig Knudsens bog (”Efter drabet – Beretninger om modstandskampens likvideringer”. Gyldendal, 2001. Red.), åbnede for nogle problematikker, fordi folk indvilligede i at fortælle om deres tanker.”

Overbevisende fortælle-talent

“ ...Du forener et imponerende forarbejde med dybdeberende journalistisk tæft og med dit overbevisende fortælle-talent, der allerede nu i din søgen efter temaer, motiver og historier har været så vidt omkring i de relativt få bøger, du indtil videre har skrevet... ”

(Forfatteren Bent Rasmussen i sin tale, da Martin Petersen fik Kulturministeriets Børnebogspris 1999)

" Fredelige rum "

" ... også et ophold som frivillig i en flygtningelejr i Kroatien, hvor jeg arbejdede med børn og unge, har været inspirerende. Jeg fik dér en stærk oplevelse af, at mennesker, og især børn, næsten lige meget hvor frygtelig verden ser ud, vil prøve at danne et "fredeligt rum". Musik, kærester, drillerier, venskaber og humor forsvinder ikke, fordi der er krig. "

(Martin Petersen om tilblivelsen af "Med ilden i ryggen" i "SKOLEBIBLIOTEKET" Nr. 7-1999)

siger moderen i "Med ilden i ryggen", at børnene må tage to ting med, da familien bliver nødt til at flygte. Nøjagtigt det samme havde damen fra Flensborg også oplevet, og hun havde faktisk stadig én af disse ting.

Under researchen blev jeg overrasket over, hvor mange tyske flygtninge, der har været - 244.000! - i Danmark lige efter krigen. Det var der ikke skrevet særlig meget om, så det var grundlæggende nysgerrigheden, der drev mig m.h.t. at skrive "Med ilden i ryggen". Det er i øvrigt ikke svært at drage paralleller til nutidens flygtningesituation!

Jeg var meget bevidst om, at jeg ikke ville skrive om "nazismens sammenbrud". Det var flygtningenes vilkår, jeg ønskede at dykke helt ned i. Det er i øvrigt meget forskellige oplevelser, som de tyske flygtninge har haft under tiden i Danmark. Man oplever meget forskelligt!"

Du kan godt lide det historiske udgangspunkt!

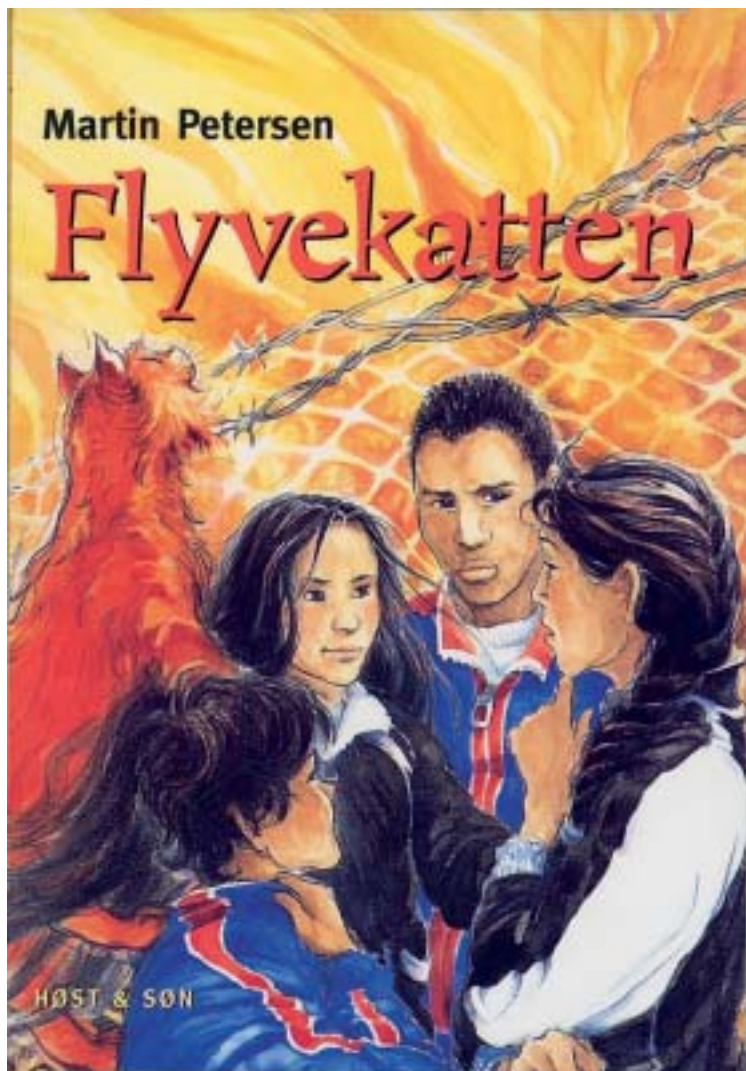
"Jeg har selv en stor interesse for historie. Menneskers billeder af historiske begivenheder - selv begivenheder der ligger mange hundrede år tilbage - kan have stor

Man taler p.t. om journalistisk historieskrivning som en slags genre!

"Historien kan skrives på mange måder. Jeg har prøvet med "Med ilden i ryggen", der tager udgangspunkt i de seneste måneder af 2. verdenskrig og i perioden efter. Den bedste måde at blive engageret i historien på er selvfølgelig et personligt kendskab til mennesker, der kan fortælle, hvordan det var, men i mangel af dette kommer så den historiske roman. På denne måde kan fiktionsforfatteren også være med. Man går ind i en person og postulerer, at "sådan var det". Måske kan der være en modsætning mellem det, forfatteren mener, og de faktuelle forhold, men den risiko er man nødt til at løbe - men man kan også være heldig at ramme rigtigt!

Jeg fik f.eks. en opringning fra en dame i Flensborg, der spurgte: "Er det min historie, du har skrevet?" Så bliver man glad og kan konstatere, at de beretninger, man havde læst, åbenbart var af tilstrækkelig høj valør.

Jeg levede mig selvfølgelig ind i familiens ulykkelige situation. F.eks.

betydning for deres politiske holdning i dag. F.eks. er "Slaget på Lerkrukesletten" for mange hundrede år siden stadigvæk en begrundelse for serberne for at føre krig. Læsningen af historiske begivenheder får mig til at fantasere over, hvordan det må have været. Kunne jeg have klaret det? Man lever sig ind i det!

Jeg er ofte nødt til at have en ramme, et påskud for at skrive - men ofte kan jeg tage stilladset ned, når jeg er færdig." (Se Nanna Gyldenkærnes artikel andetsteds. Red.)

Du er ikke på vindside!

"Jeg er fascineret af at skrive om "the underdogs", der klarer sig på trods af mange dårlige odds. Alt kan se sort ud, men trods alt klarer man sig igennem. I "Manden med sækken" er jeg naturligvis meget bevidst om, at jeg er på tabersiden. Det er jo i stor udstrækning heltene, der har fået lov til at skrive deres historie. I "Manden i sækken" har læseren mulighed for at se, at der alligevel er et blomstrende liv bag al denne dårskab."

Flirter du lidt med det revolutionære i "Password Manitoba"?

"Hovedpersonen Trine har en revolutionær overbevisning, og det er rigtigt, at den står i kontrast til den "humanistiske bund", der er i hende. Jeg har afgjort sympati for dem, der vil lave verden om på en god måde, men det er værd at bemærke, at hun ikke vælger den "onde" måde, hun fravælger den. Måske er det typisk dansk, men man kunne i disse dage (samtalet fandt sted dag to efter terroraktionerne i USA. Red.) godt ønske sig, at flere havde haft denne "bremsemekanisme" i sig."

"Flyvekatten" er vel den eneste af dine romaner, der nærmer sig den fantastiske litteraturgenre!

"Flyvekatten" er en blandingsside. Den inderste grundidé er en lejr med indespærrede børn, men det er også en slags flugt, en bevægelse fra det at være barn mod det at blive voksen. Jeg har fået inspiration flere forskellige steder fra, f.eks. fra en flygtninge-

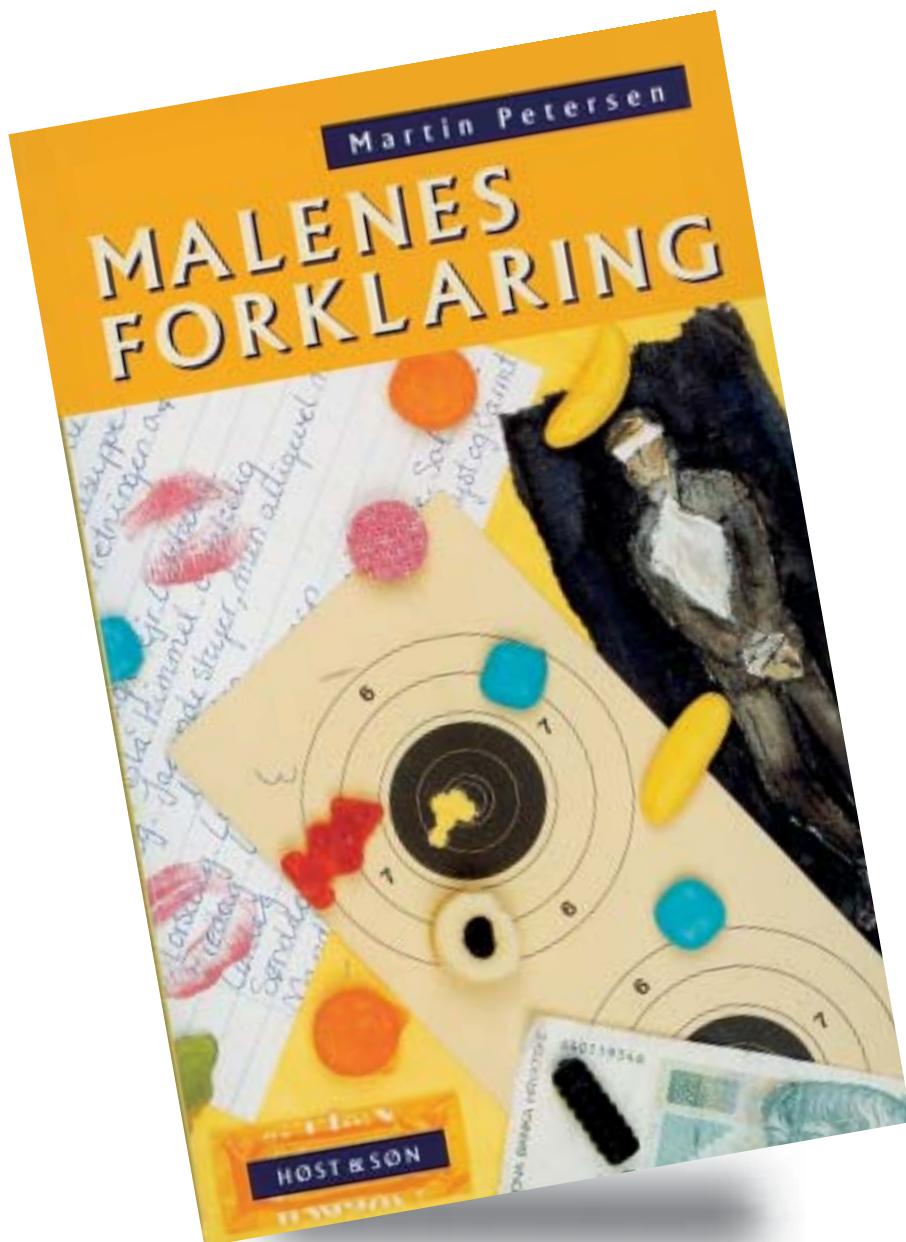
lejr i ex-Jugoslavien, hvor jeg arbejdede som frivillig. Jeg har også fået inspiration fra et par børn, jeg har kendt, og som ønskede at "flygte" fra de voksne, de levede sammen med. Historien med ballonen har jeg fra et museum i Berlin. Det lykkedes faktisk nogle østtyskere - efter et mislykket forsøg - at flygte i en hjemmelavet ballon fra det daværende DDR til Vesttyskland. Så "Flyvekatten" er zappet sammen fra mange forskellige steder, men universet i "Flyvekatten" peger på en måde frem mod "Adams fest", for det historiske kan også nogle gange binde en forfatter for meget."

Hvad er drivkraften for dig i det at skrive?

"Jeg kan godt lide at gå ind i universer, som det ofte er pragtfuldt at befinde sig i. Det er på en måde at fortælle - skabe - "verden" én gang til! Det er noget med at ville fortælle en nødvendig historie. Jeg er ikke særligt hurtigt arbejdende, og ofte er jeg - når jeg er færdig med en roman - meget usikker på, om jeg overhovedet kommer i gang igen."

Hvad arbejder du på i øjeblikket?

"Jeg arbejder på en roman for voksne. Den ligger lidt tættere på mig selv og mit miljø end mine tidligere romaner."

Det er mit indtryk, at "Med ilden i ryggen" bliver brugt tematisk, og jeg har haft stor glæde af at medvirke i projekter på skolerne. F.eks. har jeg deltaget i et forløb på Søndervangskolen i Hammel, hvor jeg først havde en periode med en konference på nettet sammen med børnene og sluttede så af med et foredrag for de to 7. klasser, der deltog i projektet."

Jeg kender hende!

" " Jeg har på fornemmelsen, at en bog som "Malenes forklaring" står dit hjerte nær? " Jeg synes, jeg kender hende så godt, skønt hun ikke eksisterer, forklarer Martin Petersen. Hun er stykket sammen af 6-8 personer, jeg har mødt. Men jeg ved, hvem denne kraftige pige er. Og så havde jeg lige læst om retsopgøret efter besættelsen. Og jeg var optaget af temaet om vold i hjemmet. Så faldt det mig ind, at hvis de ting blev sat sammen, så... "

(Martin Petersen i et interview med Steffen Larsen i "Børn & bøger" Nr. 2-2000)

Jeg forsøger at skrive ud fra en voksen tankegang, om kærlighed og om generationer. Fotografering, som jeg er meget optaget af - og har arbejdet meget med - spiller en vis rolle i romanen.

Så er jeg også husdramatiker på "Opgang 2", hvor jeg arbejder sammen med unge kontanthjælpsmodtagere. Jeg er p.t. i gang med at interviewe dem, så jeg kan finde ud af, om der ligger nogle fælles temaer, jeg kan bruge i teaterstykket, der har premiere i december. Og her er jeg meget glad for, at jeg tidligere har fået en uddannelse i at skrive børnedramatik. Det er dejligt at "stofskifte"

med andre i skriveprocesser som f.eks., når man skriver dramatik sammen med andre. Jeg er også med i forfattergruppen "Hos Garde", som forfatteren C.F. Garde lægger hus og inspiration til. Endelig er jeg også med i en lille skrivergruppe, hvor vi går tæt på hinandens manuskripter."

www.hoest.dk

"Min redaktør, Nanna Gyldenkærne, foreslog mig at oprette en hjemmeside til "Med ilden i ryggen", hvor jeg kunne lægge mit researchstof ud. Det viste sig at være en god idé, for den bliver meget benyttet. Jeg kan se, at mange børn har været på siderne.